SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:413

av Olle Olson (M)

Yrkesutbildning utan geografiska gränser

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i det fortsatta arbetet med gymnasieskolans planering och dimensionering säkerställa att elever i mindre kommuner har tillgång till ett brett utbud av yrkesprogram genom samverkan mellan kommuner, fristående huvudmän och näringsliv och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att följa upp de vidgade möjligheterna till fjärrundervisning och överväga ytterligare förenklingar för huvudmän som har svårt att rekrytera behöriga lärare och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sverige behöver fler yrkesutbildade. Industrin, byggsektorn och vården har svårt att rekrytera personal med rätt kompetens, samtidigt som många unga väljer bort gymnasieskolans yrkesprogram. I mindre kommuner är utmaningen särskilt stor. Elevunderlaget är ofta för litet för att kunna erbjuda ett brett utbud av yrkesutbildningar. För den som vill läsa ett visst yrkesprogram kan alternativet därför bli långa resvägar eller att helt avstå från sitt förstahandsval.

Regeringen har tagit viktiga steg för att möta dessa utmaningar. Genom dimensioneringsreformen ska arbetsmarknadens behov vägas in vid planeringen av

gymnasial utbildning, och kommunerna ska som huvudregel samverka med minst två andra kommuner. Under 2026 har ett nytt statsbidrag införts för undervisning på entreprenad inom små och kostsamma yrkesområden. Den pågående utredningen om en ämnesutformad gymnasieskola ska dessutom föreslå hur motsvarande krav på samverkan kan ställas på fristående huvudmän (dir. 2025:98).

Nu är det angeläget att reformerna får genomslag i hela landet, inte minst i de mindre kommunerna. Kalmar län visar hur samverkan kan bidra till ett bredare utbildningsutbud. Kalmarsunds gymnasieförbund ansvarar för gymnasieutbildning och vuxenutbildning i fem kommuner och samverkar genom avtal med ytterligare kommuner i sydöstra Sverige. Samtidigt har länet ett starkt exportinriktat näringsliv, med bland annat Scania i Oskarshamn, som är beroende av tillgången till yrkesutbildad arbetskraft.

Erfarenheterna från sådana samarbeten bör tas till vara och spridas. Genom stärkt samverkan kan fler elever i mindre kommuner få tillgång till ett brett utbud av yrkesutbildningar, samtidigt som utbildningsutbudet bättre kan anpassas till näringslivets kompetensbehov. Var en elev bor ska inte vara avgörande för möjligheten att välja en yrkesutbildning.

Bristen på behöriga lärare är ytterligare en utmaning, inte minst för mindre kommuner. Möjligheterna att använda fjärrundervisning kan bidra till att fler elever får undervisning av behöriga lärare, även där elevunderlaget är begränsat. Regelverket medger redan fjärrundervisning i ett flertal ämnen i grundskolans högstadium under vissa förutsättningar. Erfarenheterna bör följas upp, och regeringen bör överväga om ytterligare förenklingar kan underlätta för mindre huvudmän att erbjuda undervisning av behöriga lärare, utan att göra avkall på kvaliteten.

Olle Olson (M)